

EXTRA OPENBARE VERGADERING VAN 22 juni 2016

Plaatsvervangend voorzitter: de heer B.N. Benjamins

Aanwezig: de dames K.W. van Doesen-Dijkstra (D66), W. Paulusma (D66), M. van Duin (SP), L.R. van Gijlswijk (SP), C. Bloemhoff (PvdA), S.M. Brouwer (PvdA), P. Brouwer (GroenLinks), G. Chakor (GroenLinks), S.A. Koebrugge (VVD), A.M.J. Riemersma (Stadspartij), A.K. Kuik (CDA), M.E. Woldhuis (100% Groningen) en de heren K.D.J. Castelein (D66), J.H. Luhoff (D66), C. Schimmel (D66), A.J. Wonink (D66), E. Zirkzee (D66), D. Brandenburg (SP), J.P. Dijk (SP), B. de Greef (SP), W.H. Koks (SP), M. van der Laan (PvdA), J.P. Loopstra (PvdA), D.J. van der Meide (PvdA), D.S. Ruddijs (PvdA), M. van der Glas (GroenLinks), W.B. Leemhuis (GroenLinks), M.D. Blom (VVD), J.R. Honkoop (VVD), A. Sijbolts (Stadspartij), M. Bolle (CDA), H.P. Ubbens (CDA), E.B. Koopmans (ChristenUnie), A.P.M. Banach (Student en Stad), R.J. Lammers (Student en Stad) en G.J. Kelder (Partij voor de Dieren)

Afwezig m.k.: mevrouw F. Woudstra (D66) en mevrouw I.M. Jongman-Mollema (ChristenUnie)

Griffier: de heer A.G.M. Dashorst

Secretaris: de heer P. Teesink

Wethouders: de heren P.S. de Rook (D66), T. Schroor (D66), J.M. van Keulen (VVD), R. van der Schaaf (PvdA) en M.T. Gijsbertsen (GroenLinks)

Burgemeester: de heer P.E.J. den Oudsten

1. Opening, mededelingen en vaststellen verslag

De VOORZITTER: Welkom. Mag ik u allen verzoeken te gaan zitten? Dank u vriendelijk. Welkom bij de extra raadsvergadering van woensdag 22 juni 2016. Deze raadsvergadering is ingelast in verband met de herindeling, al dan niet. We hebben afmeldingen van de dames Jongman en Woudstra.

Dan gaan we naar de mededelingen. Zijn er van de zijde van het college nog mededelingen? Er zijn geen mededelingen van de kant van het college. Dan gaan wij over naar agendapunt 2, de discussiestukken.

2. Discussiestukken

2.a: Raadsvoorstel Gemeentelijke herindeling (Raadsvoorstel 9 juni 2016, 5759116)

De VOORZITTER: Wie mag ik daarover als eerste het woord geven? De fractie van D66, de heer Luhoff.

Eerste termijn

De heer LUHOFF (D66): Dank u wel, voorzitter. In 2013 hebben we voor het laatst een uitgebreide discussie gehad over de herindeling, natuurlijk even los van het besluit dat we eind vorig jaar hebben genomen, om bij de gemeentelijke herindeling het college te verzoeken een herindeling te maken met betrekking tot de gemeenten Groningen en Ten Boer. Maar nog even terug naar 2013. Wij zijn namelijk nog steeds van mening dat opschaling in onze regio meer dan wenselijk is. Bestuurskrachtige en financieel sterke gemeentes zijn noodzakelijk om de gemeenschappelijke maatschappelijke opgaven in deze regio aan te kunnen pakken. En meer gelijkwaardige verhoudingen helpen daarbij. Het geeft tegelijkertijd de Provincie ook wat comfort om taken en activiteiten door te decentraliseren richting gemeenten. En het zorgt ook dat we drastisch kunnen snijden in het aantal samenwerkingsverbanden die nu toch op wat grotere afstand staan van de democratie, zoals in de gemeenteraad hier. Kortom, we onderschrijven nog steeds het nut en de noodzaak die ook in het rapport van de Commissie Jansen destijds zijn opgeschreven en gepresenteerd.

Kijkend naar onze eigen situatie, de situatie van de gemeente Groningen, dan mogen we veronderstellen dat een gemeente met de omvang van de gemeente Groningen in staat is om taken die bij het lokale bestuur horen fatsoenlijk te organiseren. Dus voor de gemeente Groningen aan sich geldt natuurlijk geen noodzaak

om te komen tot een gemeentelijke herindeling. Wat betreft de gemeente Ten Boer geldt wat wij in 2013 hebben gezegd, laat ik dat eerst nog even benadrukken: “Laten we als stad een bescheiden rol aannemen en het initiatief om met ons samen te werken, waar we uiteraard voor openstaan, bij onze buurgemeente leggen”. De gemeente Ten Boer heeft, zoals bekend, de wens al eerder uitgesproken om samen met de gemeente Groningen straks een nieuwe gemeente te gaan vormen. Dat traject is dus ook gestart.

Nu ligt er een rapportage voor vanuit de Provincie Groningen, voor een verkenning om antwoord te geven op de vraag of het een meerwaarde zou zijn als Haren zou gaan participeren in dat traject, dat Groningen en Ten Boer al zijn ingegaan. We kunnen de uitkomsten van de verkenning natuurlijk prima onderschrijven. Maar is dat nog wel de vraag die nu voorligt? Helemaal sinds het besluit van Haren vorige week. Is het niet meer zo dat wij als raad een opdracht richting de Provincie moeten geven, die natuurlijk nog een besluit hierover moet nemen? Het is natuurlijk een recht van de Provincie om hier iets van te vinden, om wat te vinden van bestuurskracht, om wat te vinden van de financiële kracht van gemeenten. Het is zelfs een plicht om daarop toe te zien. Wat dat betreft is het nu echt aan de Provincie om daar een besluit over te nemen. Dat neemt niet weg dat bij mijn fractie overeind blijft staan, dat het initiatief voor een herindeling van de buurgemeente zelf moet komen. En dat wat ons betreft de deadline van 1 januari 2019 om te komen tot een nieuwe gemeente niet in gevaar mag worden gebracht. Hetzelfde geldt ook voor onze voorkeur voor een lichte herindelingsvariant, waar het college zelf in dit voorstel ook voor pleit. Wat ons betreft zijn dit heel harde voorwaarden. We stellen die natuurlijk ook vast in dit raadsvoorstel, dus wat dat betreft kunnen we instemmen met dit voorstel. Dank u wel.

De VOORZITTER: Dank u wel. Wie dan? De heer Dijk, SP.

De heer DIJK (SP): Dank u wel, voorzitter. Onze opstelling met betrekking tot een gemeentelijke herindeling tussen Ten Boer, Groningen en Haren kent u: open en bescheiden. Wij vinden het niet gepast om als gemeente een grote broek aan te trekken, als het om een eventuele herindeling met buurgemeenten zoals Ten Boer en Haren gaat. Wanneer de betrokken gemeentes zelf besluiten met Groningen te willen herindelen, zijn ze van harte welkom, of in ieder geval welkom. De herindeling met Ten Boer staat buiten kijf. De gemeenteraad van Ten Boer wil herindelen, de bewoners ook. Natuurlijk zijn er zorgen. Tijdens de dorpsrondes heeft de SP-fractie goed geluisterd naar de wensen en bedenkingen van de bewoners van Ten Boer. De verschillen tussen de stad, met zijn vele wijken en buurten, en de plattelandse dorpen zijn aanzienlijk. Zo had ik het genoeg om in Woltersum te zijn. Daar zijn een voetbalveld en de bijbehorende kantine dan wel dorps huis de spil van het dorp, en in een stad hebben we niet eens in elke wijk of buurt een wijkcentrum of buurthuis. Maar voor zo'n dorp als Woltersum is een dorps huis echt een onmisbare voorziening om de sociale samenhang in stand te houden. Daar zie je echt die enorm grote verschillen tussen de stadse gemeente en de dorpen rondom de stad in de buurgemeenten.

In de verkenning Gemeentelijke herindeling Groningen Haren en Ten Boer wordt geconcludeerd dat een nieuwe gemeente bestuurskrachtig zal zijn, interne samenhang zal kennen, bijdraagt aan evenwichtige regionale verhoudingen en duurzaam en financieel robuust zal zijn. Maar voorzitter, laten we wel wezen: als iedereen een beetje zijn best doet, kunnen deze conclusies bij alle mogelijke herindelingen worden getrokken. Dit maakt herindelingen niet tot noodzaak. De gemeenteraad van Haren heeft besloten om voor het scenario van zelfstandige gemeente te gaan. Dan past het in onze visie niet om als gemeente Groningen een grote broek aan te trekken en te zeggen: “Haren moet en zal met de gemeente Groningen en Ten Boer gaan herindelen”. Wij respecteren de keuze van de Harense gemeenteraad. Haren is nog steeds welkom. Wij staan daar nog steeds open voor. Maar het is nu aan de Provincie om te bepalen of ze op grond van de wet het initiatief wil nemen tot herindeling van de drie gemeenten. Wat ons betreft ligt de bal daar en hoeft Groningen zich hier niet meer actief voor in te zetten. Wat de SP betreft gaat de herindeling met Ten Boer in de zogenaamde lichte variant door. Wat de Provincie ook besluit, de herindeling met Ten Boer mag wat ons betreft geen vertraging oplopen. Dank u wel.

De VOORZITTER: Dank u wel, mijnheer Dijk. De heer Bolle, CDA.

De heer BOLLE (CDA): Dank u, voorzitter. Voorzitter, de herindeling met Ten Boer kan, zoals u weet, op de steun van het CDA rekenen. We willen nogmaals aangeven dat er aandacht moet zijn voor het landelijke karakter en ook voor het OZB-regime. Boerenbedrijven moeten niet onevenredig hard worden getroffen door de herindeling.

Dan het rapport. Sommige voordelen die het rapport noemt, zien wij wat minder, maar we kunnen ons in grote lijnen wel vinden in het rapport dat vandaag voorligt. Het was ook mooi geweest als de gemeente Haren had besloten om te kiezen voor herindeling, maar dat is niet gebeurd. En dat respecteren we. Het had wel voordelen kunnen opleveren voor alle drie de gemeenten. Zonder Haren levert voor Ten Boer en Groningen niet zozeer nadelen op, maar die voordelen hebben we dan niet. Zonder Haren reddten we het in principe ook wel. Vanuit Haren zijn harde woorden gevallen richting de stad. Annexatie, harde woorden over hoe de gemeente Groningen zich opstelt, waanideeën over het volbouwen van de gemeente als Haren bij Groningen zou komen, bomen zouden massaal gekapt gaan worden. Ondanks al die onterechte verwijten, waanideeën en sneren is ons college constructief gebleven. Dat is een goede zaak. Want hoe verleidelijk zou het zijn geweest om mee te gaan in die emotie en daarin te schieten en te zeggen: “Voor de inwoners van de gemeente Haren komt er een opslag op de kaartjes voor de Oosterpoort en een opslag op andere voorzieningen. We stoppen alle dienstverlening die de gemeente Groningen aan Haren levert. Als je het zo graag alleen wilt doen, doe het dan ook maar alleen.” Ik kan me voorstellen dat die gedachte af en toe heeft opgespeeld, maar het is goed dat het college er geen gehoor aan heeft gegeven. Dat is uiteindelijk niet in het belang van de inwoners van de stad, niet in het belang van de inwoners van de gemeente Ten Boer en niet in het belang van de inwoners van de gemeente Haren. En voorzitter, het college heeft zich in het proces bescheiden opgesteld. Dat is goed geweest, maar het moet geen valse bescheidenheid worden. Haren is natuurlijk een prachtgemeente, dat is zo, maar Haren is ook zo aantrekkelijk omdat het zo dichtbij een grote stad ligt, met alle voorzieningen die door de inwoners van de stad bekostigd worden. Vaak wordt in de politiek geen antwoord gegeven op als-dan-vragen, maar dat zou in dit geval een beetje raar zijn, want de Provincie neemt een besluit en dat is duidelijk: of Haren blijft zelfstandig, of Haren moet alsnog aansluiten bij Groningen en Ten Boer. En hoe zou dan wat ons betreft de opstelling van de gemeente moeten zijn? Haren heeft in principe zelf de deur dichtgegooid naar een herindeling met Groningen en Ten Boer. Mocht de Provincie dan toch beslissen dat herindelen de beste optie voor Haren is, dan zijn voor het CDA vier dingen van belang om die deur weer open te krijgen. 1: dat de datum van 1 januari 2019 overeind blijft. Hier kan wat ons betreft niet van afgeweken worden. 2: er zal sprake moeten blijven van een lichte herindeling, waarbij de gemeente Groningen niet opgeheven wordt. 3: het moet de gemeente Groningen en de gemeente Ten Boer geen extra geld kosten. De financiële misère waar Haren nu in zit, mag niet worden afgewend op de inwoners van Ten Boer of Groningen. En als laatste en dat is misschien wel het belangrijkste, zal de opstelling van de gemeente Haren moeten veranderen. Er zal wat het CDA betreft sprake moeten zijn van een positieve en constructieve houding ten opzichte van een herindeling, want alleen dan kunnen de drie gemeenten het proces goed doorlopen.

De VOORZITTER: Mevrouw Bloemhoff, PvdA. Welkom terug, inderdaad, mevrouw Bloemhoff.

Mevrouw BLOEMHOFF (PvdA): Dank u, voorzitter. De PvdA-fractie in Groningen steunt een herindeling met Ten Boer en Haren en niet alleen onze fractie in deze raadzaal, maar ook in Haren, Ten Boer en in het provinciehuis. Wij steunen gezamenlijk een toekomstige herindeling. Inmiddels lijkt er dus een definitieve kink in de kabel gekomen, door een tot op het bot verdeelde gemeenteraad in Haren en zijn er nu nog twee varianten mogelijk. 1: Groningen en Ten Boer gaan samen met een gemeentelijk initiatief. 2: een provinciaal initiatief om tot herindeling van Groningen, Haren en Ten Boer over te gaan.

Voorzitter, met onwillige honden is het slecht hazen vangen, zo luidt het spreekwoord. Indien de Provincie kiest voor de tweede variant, wat verwacht het college dan van de opstelling van Haren aan de onderhandelingstafel? Het college schrijft zelf immers: “Het traject met ‘Haren zelfstandig’ heeft de positie in de overleggen voortdurend beïnvloed”. Graag een reactie van het college.

En voorzitter, wat betekent het provinciaal initiatief precies voor de ruimte die Groningen en Ten Boer nog hebben om eigen voorstellen te doen, om juist van onderop dat proces vorm te geven? De PvdA vindt dat dit gezamenlijke proces niet te zeer mag worden belemmerd door de opstelling van politiek verdeeld Haren. Welke nadelen verwacht het college voor inwoners van Groningen en Ten Boer? En is het college het met ons eens dat 1 januari 2019 sowieso gehaald moet worden voor de herindeling met Ten Boer?

De PvdA vindt dat onze verantwoordelijkheid als stad verder reikt dan onze gemeentegrenzen. Nu de deur dichtgooien zou misschien de makkelijkste oplossing zijn, maar niet de beste. Groningen, Ten Boer en Haren zouden immers samen de vijfde gemeente van Nederland worden en dat kan economisch gezien grote voordelen opleveren voor iedereen. Niet alleen iedereen in die, nu nog drie, gemeenten, maar voor heel het noorden. Werk, werk, werk. Bovendien blijkt uit de rapporten die verschenen zijn over Haren, dat er ook in die gemeente veel mensen afhankelijk zijn van zorg en bijstand. Haren mag dan misschien 325

miljonairs hebben, er leven ook 500 gezinnen in armoede en die hebben gewoon meer baat bij een gezamenlijke gemeente dan bij een zelfstandig Haren en draconische bezuinigingsmaatregelen. Laten we daarom ook in het belang van die inwoners de deur daarvoor openhouden. Vorige keer heeft de PvdA ook al aangegeven dat een grotere gemeente, met meer bestuurskracht, de heer Luhoff noemde het ook al, een einde kan maken aan allerlei gemeenschappelijke regelingen die niet democratisch zijn en op grote afstand tot de burger staan. Wat de PvdA betreft gaan we tot 2019 ook aan de slag om te kijken welke we daarvan kunnen afschaffen.

Voorzitter, het vervolg is nu niet in onze handen. De provincie is aan zet. Als PvdA vinden we het van groot belang dat we samen met Ten Boer en mogelijk Haren een nieuwe gemeente gaan vormgeven. Dat betekent wel respect voor de eigenheid van de verschillende gebieden en inwoners betrekken bij de beslissingen die genomen worden. Wij willen geen eenheidsworst, maar een gevarieerde, nieuwe gemeente. Ten Boer is plattlandsgebied, Haren is de groene parel van het noorden en zal dat blijven. Voorzieningen in de dorpen houden we in stand. Laat onze wijkwethouders ook leren van het nabuurschap en de burgerparticipatie die we zagen in de dorpenrondes in Ten Boer. Dank u.

De VOORZITTER: Dank u wel, mevrouw Bloemhoff. Dan gaan we naar de heer Leemhuis, GroenLinks.

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Zoals al meerderen hebben gezegd, bespreken wij hier de uitkomsten van de verkenning voor een herindeling tussen drie gemeentes. Zoals de heer Luhoff ook al memoreerde, hebben we daar in 2013 voor het laatst uitgebreid over gesproken. Die beelden van toen, zoals hij die net ook noemde, gelden nog steeds. Het is inderdaad, ook in de ogen van mijn fractie, nog steeds zo dat een gemeente, samengesteld uit Groningen, Ten Boer en Haren, meer is dan de som der delen. Dat uit zich in de voorbeelden als een vijfde gemeente van het land. Dat betekent dat er voor alle inwoners van die nieuwe gemeente een stevigere positie is in de gesprekken naar Den Haag, maar ook naar de EU bijvoorbeeld, waar je meer ruimte hebt voor het aanspraak maken op fondsen. Het is ook een gemeente, als die tot stand zou komen, die een heel bijzondere menging heeft van zowel een compacte stad als een uitgebreid plattlandsgebied. Dat maakt het daarmee juist een heel bijzondere en unieke gemeente. Daarbij is natuurlijk van groot belang dat we op dit moment al de eerste grote stappen aan het zetten zijn richting gebiedsgericht werken. Dat kan zich juist goed vertalen in die nieuwe gemeente. Plattlandsgebieden behandel je anders en daar spreek je anders over. Ik denk dat het voorbeeld van de heer Dijk zojuist zeer goed klopt. Ik ben aanwezig geweest bij de dorpenronde in Thesinge en het belang van een of twee van dat soort publieke faciliteiten of semipublieke faciliteiten, draagt een gemeenschap in een dorp. Dat laat ook zien dat er op dat vlak al voldoende geleerd is binnen deze gemeente en ook in samenwerking met die andere gemeentes.

Het is nu afwachten welk besluit de Provincie gaat nemen. Ik denk dat meerderen daar ook al op gepreludeerd hebben en eigenlijk doet het college dat ook al, in die zin dat het zegt onder welke voorwaarden. Mijn fractie onderschrijft die voorwaarden: niet tornen aan de datum, een lichte variant en ook het belang van een constructieve samenwerking, als uiteindelijk dat besluit is genomen. Tot slot, en dat hebben anderen ook al gedaan, zoals de heer Bolle, moet mij ook wel van het hart, los van die discussie die in Haren gevoerd wordt, binnen en buiten de raadzaal, als je merkt dat een aantal zaken, werkelijke onwaarheden over wat hier in deze gemeente gebeurt passeert, dat dit wel opmerkelijk is. Alsof er in Groningen een wens zou bestaan om een groene zone vol te bouwen! Alsof er in Groningen een wens zou bestaan om alle bomen te kappen! In een gemeente die zelf het kapvergunningenbeleid versoepelt en zelf bouwt in die zone, die ze zegt te willen beschermen! Wat mijn fractie betreft zullen die twee dingen natuurlijk nooit gebeuren in de nieuwe gemeente die ontstaat. Ik zou verder kunnen gaan, maar hier houd ik het bij en we wachten af wat het vervolg is bij de Provincie.

De VOORZITTER: Dank u wel, mijnheer Leemhuis. Dan gaan we naar de heer Sijbolts, Stadspartij.

De heer SIJBOLTS (Stadspartij): Ja, dank u wel, voorzitter. Voor de Stadspartij staat voorop dat de gemeentelijke herindeling van onderop moet plaatsvinden. Zowel Ten Boer als Haren zijn welkom bij de gemeente Groningen, zolang wij er maar niemand met de haren bijtrekken. Iedereen is welkom, maar wel vrijwillig. Ten Boer heeft in principe al gekozen voor een samenvoeging met Groningen. Onze lokale broeders en zusters van Algemeen Belang Ten Boer zullen vanavond in de raadsvergadering, waar het gaat om de strategische visie, nog een aantal detailpuntjes inbrengen, maar wij hebben geen signalen gekregen dat de gemeenteraad van Ten Boer niet zal instemmen vanavond. Dat is ook niet zo heel vreemd. De

gesprekken met Ten Boer worden al langer gevoerd en het proces is ook al langer gaande. Ja, en bij de gemeente Haren is dat toch wel een beetje een ander verhaal. De provincie heeft zich daar nu in geroerd, althans, het college van Gedeputeerde Staten. En waar dat college van Gedeputeerde Staten ongeveer een jaar geleden nog sprak van “herindelingen moeten van onderop komen”, is het nu 180 graden gedraaid en lijkt het erop dat Gedeputeerde Staten ervoor kiest om de gemeentelijke herindeling van bovenaf toe te passen. Door de democratisch genomen keuze van Haren om zelfstandig te blijven, is het provinciale verhaal misschien technisch wel correct, maar wat ons betreft niet meer relevant. De Stadspartij neemt dan ook kennis van het rapport ten aanzien van Haren, althans wat erin staat bij een gemeentelijke herindeling, maar door de politieke besluitvorming in Haren zijn deze gedachten wat ons betreft achterhaald. Haren heeft een besluit genomen en de Stadspartij wil ze er absoluut niet met de haren bijtrekken.

De VOORZITTER: De heer Leemhuis.

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Voorzitter, de heer Sijbolts geeft natuurlijk een theoretische situatie aan, maar stel nu dat er een besluit genomen wordt in het provinciehuis, heet u dan de inwoners van Haren welkom in onze gemeente?

De VOORZITTER: De heer Sijbolts.

De heer SIJBOLTS (Stadspartij): Nou, daar begon ik mijn betoog mee. Iedereen is welkom in de gemeente Groningen, dus ook de inwoners van Haren. Alleen voorzien we een lange procedure, ook juridisch. Als de Provincie dat zou gaan besluiten, heb ik al signalen gekregen dat het college van Haren van plan is om naar de rechter te gaan. Ik verwacht niet dat wij het zover moeten laten komen en dat zou ook het proces vertragen. En wat ons betreft is de gemeentelijke herindeling zoals afgesproken met Ten Boer 1 januari 2019, en dat mag niet in gevaar komen.

De VOORZITTER: Een vraag van de heer Dijk.

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Sorry?

De VOORZITTER: De heer Leemhuis.

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Is het niet precies om die reden goed dat het college in het raadsvoorstel die duidelijke randvoorwaarden heeft gesteld? Want natuurlijk zijn wij het met u eens: het overige proces en vooral met de gemeente Ten Boer moet niet in gevaar komen. Dat is nu juist gewaarborgd in de randvoorwaarden.

De heer SIJBOLTS (Stadspartij): Als blijkt dat Haren alsnog vrijwillig komt, is men welkom. Als er vanuit de Provincie druk op wordt gelegd, hebben wij een probleem. Die bal leg ik dan ook vooral bij de gemeente Haren neer.

De VOORZITTER: De heer Dijk.

De heer DIJK (SP): Ja voorzitter, ik vind dit wel een beetje een bijzondere draai van de Stadspartij. Ik kan mij herinneren dat twee jaar geleden de heer Prummel nog hier stond en zei dat wij Haren moesten gaan annexeren als buitenwijk van Groningen. Het is een bijzondere draai, dit.

De VOORZITTER: De heer Sijbolts.

De heer SIJBOLTS (Stadspartij): Ja. Volgens mij was het trouwens iets langer dan twee jaar geleden. Ik zat daar ook bij en meer van mijn fractiegenoten, toen wij nog groter waren, zaten daarbij. U mag best weten dat wij op dat moment allemaal verrast waren door die opstelling. Aangezien de Stadspartij in de campagne van 2002 zelfs nog heeft gestreden voor het behoud van de groene long van Haren, waar toen nog sprake was van een aftakking van de zuidelijke ringweg. Ja, voor de samenwerking met Ten Boer maakt het niet uit of Haren nu wel of niet aanhaakt in het proces. Maar ik heb het al gezegd: een gedwongen huwelijk wenst de Stadspartij niemand toe. Eventuele dwang

vanuit de Provincie beoordelen wij dan ook als totaal ongepast. Ik heb ook al, naar aanleiding van de interruptie van de heer Leemhuis, gezegd dat Haren niet vrijwillig lijkt mee te zullen werken en wat de Stadspartij betreft, gaan we Haren daar ook niet meer om vragen en is van een gemeentelijke herindeling met Haren na vandaag geen sprake meer. Het proces, wanneer we verder zouden gaan, zou onnodige vertraging opleveren en dat kan de gemeente Groningen, maar vooral de gemeente Ten Boer zich niet veroorloven. De datum van de gemeentelijke herindeling blijft wat ons betreft dan ook 1 januari 2019.

De VOORZITTER: Dank u wel. De heer Kelder, Partij voor de Dieren.

De heer KELDER (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Het is tot nu toe geen heel spannend debat hier. Daar zal ik ook geen verandering in aanbrengen. Dit keer niet. Het lijkt of we het toch allemaal een beetje met elkaar eens zijn. We hebben al een tijdje geleden gepraat over Ten Boer en het bleek eigenlijk wel dat we allemaal zeiden, wij in de raad en de mensen in Ten Boer: “Leuk, laten we samen op weg gaan”. Wij als Partij voor de Dieren zijn niet per se voor schaalvergroting, maar als het van beide kanten zo positief lijkt, ach ja, waarom ook niet? Ten Boer is een gemeente met heel veel agrarische bedrijven. Nou, wij als Partij voor de Dieren zien dat als een heel leuke uitdaging om daar de komende periode, ik weet niet of ik daar dan bij ben, maar in ieder geval onze partij, heel goed met de boeren om te gaan en te kijken in hoeverre wij als Partij voor de Dieren, die tenslotte het beste met de boeren voor heeft, dat ook kunnen uitvoeren. In feite heeft Haren natuurlijk ook een groot agrarisch gebied en wat ons betreft is Haren ook ontzettend welkom. Dat Haren zelf zegt: “Wij willen liever zelfstandig blijven”, is een besluit dat wij gewoon moeten respecteren. Als ze dat graag willen, moeten wij dat ook willen, zeker omdat ik gezegd heb dat wij niet per se voor schaalvergroting zijn. Maar, zoals ook heel veel partijen al gezegd hebben: iedereen is welkom. Als Haren door de Provincie gedwongen, om het maar zo even te zeggen, bij ons moet komen, dan kan dat. Dan zijn ze ontzettend welkom. Dan gaan we gewoon met z'n drieën verder. Maar ook wij zeggen: laten we de datum die gesteld is vasthouden en laten we in ieder geval samen met Ten Boer de lichte variant uitwerken. Daar wil ik het bij laten.

De VOORZITTER: Dank u wel. Dan gaan we naar de heer Koopmans, ChristenUnie.

De heer KOOPMANS (ChristenUnie): Ja dank u wel, voorzitter. Na vele ambtelijke collegiale gesprekken met Ten Boer, klankbordgroepen en een persoonlijke ontmoeting tussen de raad van Groningen en de raad van Ten Boer, ligt er nu een raadsvoorstel voor met drie varianten. Na de samenvoeging zal ook Ten Boer zijn eigen dynamiek met zich meebrengen, ook in het democratische proces, net zoals dat geldt voor elke wijk in de stad. Voor een eigenheid, sociale structuren en voor het fraaie van Ten Boer met vele dorpskernen eromheen, veel groen, weids uitzicht, compact centrum, bedrijvigheid als landbouw en veeteelt, moeten wij als raad van Groningen oog hebben en oog houden. We tekenen ervoor om dat proces goed te laten verlopen, met oog en oor voor ieders belangen. Het is duidelijk dat de datum van 1 januari 2019 een vaststaand gegeven is, waaraan we niet mogen tornen. Ook voor duidelijkheid richting de inwoners van Ten Boer. Wat er in Haren gaande is, is een proces van Haren zelf. Daar gaan wij niet over. Maar we willen toch laten weten dat Haren welkom is en dat er wat ons betreft niet getornd wordt aan het groen, uitzicht en de eigenheid van Haren. De ChristenUnie-fractie van Haren en wij hebben daar al een paar jaar goede gesprekken over en zij wil graag dat Haren bij Groningen komt. Er leeft daar de gedachte dat wij onmiddellijk het groen zullen volbouwen, maar dat is geenszins het geval. Waanideeën, zoals de heer Bolle noemde en de heer Leemhuis noemde nog een aantal andere voorbeelden. De rode vuilniswagens ontbraken daar geloof ik nog in. Maar ook een vraag aan het college: wat hebt u in uw bestuurlijk proces gedaan om in gesprek te komen met Haren om zulke onduidelijkheden of waanideeën, volgens de heer Bolle, bespreekbaar te maken?

Voor het overige, voorzitter, stemmen wij in met het voorstel. Laten we er een mooie, krachtige, bestuurlijke eenheid van maken, die zonder een log apparaat te worden kan besturen met daadkracht, maar ook oog heeft voor het eigene van de huidige en nieuwe inwoners van de gemeente Groningen.

De VOORZITTER: Dank u wel. Dan gaan we naar mevrouw Koebrugge, VVD.

Mevrouw KOEBRUGGE (VVD): Voorzitter, afgelopen week is er een hoop gebeurd, ook in Haren. Ergens kan de VVD ook wel begrijpen dat de wens van Haren is om zelfstandig te blijven. Als je iemand vraagt: “Wil je zelfstandig blijven of wil je graag bij een grotere broer gevoegd worden?” dan snap ik heel goed

dat mensen zeggen: “liever zelfstandig blijven”. Maar op een gegeven moment moet je natuurlijk ook realistisch blijven. Wat kan wel, wat kan niet? En als je kijkt naar de situatie en de bezuinigingen die nu ingevoerd moeten worden in Haren, dan is het maar de vraag of het verstandig is om zelfstandig te blijven. Hier in Groningen is dan de vraag: is dit voor ons een probleem of niet? Maar uiteindelijk hebben wij natuurlijk wel een probleem, want als er in Haren zoveel bezuinigd wordt, dat de voorzieningen steeds minder worden en op een gegeven moment ook omvallen, dan zullen er mensen gebruik moeten maken van de voorzieningen in Groningen en zullen wij nog meer moeten investeren in onze eigen voorzieningen, terwijl daar verder geen gemeente aan toegevoegd is die meedeelt in de kosten. Aan de andere kant staat er ook nog een heel grote opgave op het gebied van zorg en überhaupt de voorzieningen in stand te kunnen houden, maar ook de ozb. Haren heeft steeds aangegeven dat ze de ozb in Groningen te duur vindt. Nou, met de huidige plannen, die ze zelf gepresenteerd heeft, zal die vanaf 2020 boven het niveau van Groningen zitten.

De VOORZITTER: Mevrouw Woldhuis.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Voorzitter, ik vroeg me af of we nou in de gemeente Haren zitten of in de gemeente Groningen, op dit moment

Mevrouw KOEBRUGGE (VVD): Nou, ik kan u vertellen dat u nog steeds in de gemeente Groningen zit.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Vindt u dan ook niet, u spreekt van het financiële plaatje, dat Haren daar vooral over moet praten? En dat wij het hier over de gemeente Groningen hebben?

Mevrouw KOEBRUGGE (VVD): Het zou heel goed zijn als Haren daarover zou praten. Dat heeft ze ook veelvuldig gedaan, maar ik leg net uit wat de consequenties zijn van de keuzes die in Haren gemaakt worden voor Groningen. En ook, dat als wij wel richting een herindeling gaan, en dat is ook meteen een vraag aan het college, wat dit betekent voor Groningen als in Haren steeds meer financiële problemen komen en Haren uiteindelijk wel bij Groningen komt? Hoe moeten wij dat dan gaan oplossen? Moeten wij dat überhaupt oplossen of houdt dit op een gegeven moment ook op? Haren moet immers nu 15 miljoen euro bezuinigen op een begroting van 52 miljoen euro. En wij hebben geprobeerd op een begroting van 1 miljard euro 10 miljoen euro te vinden. Nou, ik zou zeggen: succes met die 15 miljoen euro in Haren.

Een andere vraag is: wat doen we als het zo doorgaat? De provincie neemt niet het besluit dat er een herindeling moet komen en in maart 2018 zijn er gemeenteraadsverkiezingen in Haren en dan komt er een meerderheid die wel wil herindelen met Groningen. Wat doen wij dan als stad? Is er dan überhaupt nog een mogelijkheid om te herindelen? We geven allemaal aan dat we openstaan voor Haren, dat we ook samen willen werken, maar ja. Er is nu wel een moment van: ga je verder of niet? En wat gebeurt er op het moment dat dit maar door blijft gaan en door blijft gaan? Laten we dan die inwoners van Haren in de kou staan? De VVD hoopt dat de Provincie in het besluit rekening houdt met de steeds groter wordende meerderheid, naar het lijkt, van inwoners van Haren die het wel realistischer vindt om wel met de stad te herindelen. De VVD vindt het oprecht jammer dat we door de houding van het huidige college van Haren niet weten wat belangrijk zou zijn voor de Harenaren, indien er een herindeling komt met Groningen. Hopelijk verandert dit spoedig. We zien de aanwezigheid van de vertegenwoordigers van de raadsfractie van D66 en het college dan ook als een handreiking richting de stad om toch te praten. Ondertussen zal de VVD uiteraard in gesprek blijven met zowel de inwoners van Haren, als Groningen, als Ten Boer. Dank u wel, voorzitter.

De VOORZITTER: Dank u wel, mevrouw Koebrugge. Student en Stad, de heer Lammers.

De heer LAMMERS (Student en Stad): Dank u, voorzitter. Met het raadsvoorstel wordt ons als raad onder andere gevraagd om de uitkomst van de verkenning te onderschrijven. De verkenning concludeert dat een nieuwe gemeente, bestaande uit Ten Boer, Haren en Groningen, op alle relevante terreinen een krachtige bestuurlijke eenheid oplevert. Het rapport geeft ons inzicht in de voordelen die een herindeling oplevert. De focus van die voordelen ligt vooral op de resulterende schaalvergroting. Herindeling leidt onder andere naar grote regionale, nationale en internationale invloed; schaalvergroting van onze ambities wordt mogelijk; er kan meer op het gebied van duurzaamheid gedaan worden en de financiële robuustheid van de gemeente wordt groter. Deze voordelen lijken voor Student en Stad op het eerste gezicht logisch. Wetenschappelijk onderzoek naar de financiële effecten van herindeling in Canada en Finland wijzen echter

niet eenduidig uit dat dit voordeel daadwerkelijk behaald gaat worden. Maar dit kan natuurlijk appels met peren vergelijken zijn. De verkenning die specifiek gericht is op de herindeling van onze gemeenten, geeft aan dat er wel degelijk vele voordelen te behalen zijn.

We beslissen vandaag ook of we als gemeente in een herindeling willen stappen met de gemeente Haren, als die zich voordoet. Vanwege deze vraag twijfelen we wel of alle relevante terreinen met dit onderzoek gewogen zijn. Buiten het financiële aspect van de herindeling kunnen we weinig informatie uit het onderzoek halen die betrekking heeft op het sociale aspect van het samenvoegen van Haren en Groningen, en met name gericht op de situatie dat dit afgedwongen gaat worden door de Provincie. De afgelopen tijd is gebleken dat Haren en haar inwoners, of in ieder geval een deel van de bewoners, liever niet samen wil gaan met Groningen. Het is voor onze fractie lastig in te schatten wat de effecten van deze tegenstand zullen zijn op een eventuele fusie van Haren in Groningen. Wat zijn de effecten wanneer een dorp tegen zijn zin onderdeel wordt van een stad? Het rapport geeft aan dat de nieuwe gemeente alles in huis heeft om een samenhangende, nieuwe identiteit te creëren. Maar hoe pakt dit uit wanneer de samenvoeging op zoveel weerstand kan rekenen vanuit Haren? Wat voor problemen kan een gedwongen herindeling teweeg brengen? Hoe wegen deze problemen op tegen de voordelen van schaalvergroting? We zijn erg benieuwd hoe het college aankijkt tegen dit aspect van de herindeling. Zoals ook aangegeven door andere partijen kan het traject met Haren gevolgen hebben voor het traject met Ten Boer. Het is wat ons betreft en ook volgens mij voor het college, noodzakelijk dat hier geen vertraging in komt. Dank u, voorzitter.

De VOORZITTER: Dank u wel, mijnheer Lammers. Dan gaan we naar de fractie van 100% Groningen. Mevrouw Woldhuis.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Voorzitter, dank u wel. Laat er geen misverstand over bestaan: de fractie 100% Groningen ziet grote voordelen in het samengaan van Groningen, Haren en Ten Boer. We zijn van mening dat we de belangen van alle inwoners in dit gebied beter kunnen behartigen in een gemeente die zich als de vijfde grootste gemeente van het land nadrukkelijk op de kaart zet. Het gevoel dat Haren en Groningen een stevige band met elkaar hebben is bij ons ook sterk aanwezig en vindt ook zijn oorsprong in het verleden en leeft nu ook, met de gemeentelijke samenwerking. Kortom, als iedereen die mening is toegegaan, zien wij geen reden om niet in te stemmen met een herindeling met alle eerder genoemde gemeenten. Maar daar wringt nou net de schoen. Haren wil niet. Eerst was er politiek gezien wel een wil, maar een volksraadpleging liet zien dat er onder de inwoners weinig draagvlak was. Ook de verkiezingen van 2014 bevestigden dat beeld. Nog recenter was er een meerderheid van de Harener raad die tegen een herindeling met Groningen stemde. De insteek van het college en van de Groninger gemeenteraad was tot nu toe dat Haren het zelf moet willen: "Kom erbij, maar je moet het zelf wel willen". Je kunt natuurlijk wel je handen in onschuld wassen en instemmen met dit raadsvoorstel en denken: we dwingen Haren niet tot een herindeling. Feitelijk klopt dat. Onder de noemer: laten we er dan maar het beste van maken, kun je naar de toekomst kijken en stilletjes denken dat het wel goed komt. In onze ogen is dat nu juist het politieke opportunisme waar we niet verder mee komen. Het voorstel dat voorligt doet geen uitspraak over de vrijwilligheid van de betrokken herindelers. Het zou ons sieren als wij dat als raad wel zouden doen en wellicht kan het college hier ook een duit in het zakje doen. Want wat is nu belangrijker? Onze welwillendheid? De rapporten die stellen dat Haren niet zelfstandig kan blijven? Of de onwil van Haren zelf? Wij kunnen niet anders dan dit laatste als een struikelblok zien. Geen gedwongen huwelijk. Dat past niet in ons streven de overheid als een partner te zien en niet als een betweter. Haren moet het zelf willen en anders hoeft het voor ons niet. En daarom heb ik een motie.

Motie 1: Geen dwangfusie (100% Groningen)

De gemeenteraad van Groningen bijeen op 22 juni 2016 besprekende het raadsvoorstel Gemeentelijke herindeling,

overwegende dat:

- het wenselijk is dat er bij een herindeling sprake is van wederzijds vertrouwen;

constaterende dat:

- er bij de gemeentes Groningen en Ten Boer sprake is van wederzijds vertrouwen;
- er bij de gemeentes Groningen en Ten Boer sprake is van vertrouwen in een herindeling met de gemeente Haren;

- de gemeente Haren geen vertrouwen heeft in een voorgestelde samenvoeging met Groningen en Ten Boer;

spreekt uit:

- het onwenselijk te vinden Haren te betrekken bij de herindeling vanwege een gebrek aan vertrouwen van Haren in de voorgestelde herindeling;

en gaat over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: Dan geef ik nu het woord voor de beantwoording aan het college, bij monde van de burgemeester.

Burgemeester DEN OUDSTEN: Dank u wel, voorzitter. Ik dank de raad voor de grote steun voor het voorstel dat voorligt. Dit is, denk ik, ook het enige dat echt aan ons ter beoordeling wordt voorgelegd. Dus of de uitkomsten van de gesprekken die met drie gemeenten zijn gevoerd, onder leiding van de gespreksleider, door de Provincie aangesteld, hebben geleid tot een perspectief waar wij ons achter kunnen stellen. Ik merk uit uw bijdragen, als het gaat om de inhoud van dat perspectief, dat u zegt: "Dat lijkt ons een uitstekend perspectief". Daarnaast is er natuurlijk een aantal situaties die rondom dat perspectief hier ook op tafel liggen.

Het eerste is dat wij, gemeente Groningen en de gemeente Ten Boer, eigenlijk al voordat de situatie met Haren zich op deze manier voordeed, in een herindeling verzeild raakten en beide al hadden gezegd te streven naar samengaan per 1 januari 2019. Dus het is ook logisch dat u zegt dat die datum ook een harde datum is. Het tweede wat speelde is dat wij al met Ten Boer in een situatie waren waarin wij zeiden dat het om een lichte herindeling gaat. Het is geen acceptabel gegeven, zeker niet voor ons als gemeente, dat wij ons zouden moeten opheffen, dat al onze ambtenaren herplaatst zouden moeten worden en allerlei andere dingen ook nog georganiseerd zouden moeten worden. Heel veel werk en het levert relatief weinig op. Dus de lichte herindeling is ook een randvoorwaarde geweest. De gemeente Ten Boer heeft in de afgelopen periode zwaar bezuinigd om in een uitgangssituatie verzeild te raken waarin zij kan samengaan met Groningen. Het kan dus ook niet zo zijn, zo is dat in deze situatie ook niet gebeurd, dat als het gaat om een herindeling met meerdere gemeenten, de problematiek van welke gemeente dan ook, wordt afgewenteld op de andere. In onze situatie is het zo dat iedereen relatief schoon door de poort gaat in een nieuwe herindeling. Vervolgens ontstaat hier ook nog de situatie dat de Provincie zegt: "Ga niet alleen samen door, maar ga ook met Haren spreken". We hebben dat gesprek gevoerd. Er ligt een rapport en daar hebben wij met elkaar, zowel Haren als Ten Boer als Groningen, aan tafel, elkaar in de ogen kijkend, van gezegd: "Dit is het perspectief dat wij allen kansrijk vinden". Daarnaast wisten wij dat Haren ook nog een tweede spoor liep, wij noemen het een tweede spoor, Haren noemt dit het eerste spoor, en daarover is vorige week een besluit gevallen. Misschien goed om even op een paar opmerkingen van u, ook in relatie tot dit punt, nog even nader in te gaan.

Het eerste waar ik nog even op wil ingaan, is dat de heer Sijbolts net zei, het was een beetje een opmerking tussen neus en lippen door: "Wat gebeurt er als partijen naar de rechter gaan?" Ik denk dat het goed is als iedereen even goed op het netvlies heeft dat daar geen sprake van is. Er is geen sprake van een situatie waar je tegen in beroep kunt gaan. Je kunt in de eerste fase op het ontwerpherindelingsplan een zienswijze indienen. Vervolgens gaat het, na definitief besluit, naar de minister. De minister ontwikkelt een wetsvoorstel en dat wetsvoorstel gaat naar de Tweede Kamer. Het is dus wetgeving en die staat niet open voor beroep of bezwaar. Wat wel kan, is natuurlijk dat de Tweede Kamer als politiek orgaan kan worden gevoerd met argumenten om ergens voor of tegen te zijn. Dat kan hier ook. Dus als je kijkt naar de procedure zoals wij die in de planning hebben gezet, dan is er op dit moment geen enkele reden om aan te nemen dat die procedure niet kan worden gehaald. Ik denk dat het goed is om daar nog even helder over te zijn.

Het tweede wat nu aan de orde is, is dat ook eigenlijk uit uw raad wordt gevraagd: "Wat gebeurt er nu als de Provincie besluit om toch een herindelingsplan voor te bereiden waaraan drie partners deelnemen, drie gemeenten, dus inclusief Haren? En hoe gaat dit dan als Haren de opstelling blijft kiezen zoals ze nu kiest?" Ik moet u zeggen dat wij gesprekken hebben gehad die zijn overheerst door het feit dat Haren twee sporen liep. Tegelijkertijd hebben we aan tafel gezeten en op een constructieve manier samen op inhoud gesproken. Ook in Haren zitten verstandige mensen in het bestuur. Als de Provincie Haren in een dergelijk proces meeneemt, ga ik ervan uit dat wij ook constructief kunnen kijken naar hoe zo'n herindelingsplan voor alle drie de partners zo gunstig mogelijk kan worden opgebouwd. Ik heb er eigenlijk geen twijfel over dat Haren daarin constructief zal staan, ook in het belang van de eigen inwoners. Ik denk dat het ook goed is in verband hiermee te zeggen, want de heer Lammers vraagt: "wat zou er eigenlijk moeten gebeuren? Wat doe je nou

als partners echt tegen zijn? Hoe vorm je dan een nieuwe identiteit?” dat ik u echt oprecht zeg: voor ons hoeven de inwoners van de gemeente Ten Boer en ook als het eventueel verder loopt met de gemeente Haren, niet met ons te streven naar een nieuwe identiteit. Het is juist heel interessant, dat zie je ook in allerlei onderzoeken van gemeenten die op zijn gegaan in een grotere gemeente, dat ook die gemeenten die daarin zijn opgegaan hun eigen cultuur en identiteit vergaand hebben behouden. Er is geen sprake van dat er ineens inwoners van Haren of Ten Boer of van Wittewierum of waar dan ook, Thesinge, een andere mentaliteit zouden moeten krijgen om zich in een grotere gemeente gelukkiger te voelen. Het is juist mooi dat die diversiteit in zo'n grote gemeente ook ruimte krijgt en dat die ook leidt tot misschien wel het versterken van de eigen identiteit, zelfs al maak je deel uit van een groter geheel. En ik moet u zeggen dat, als we het toch over identiteit hebben, het voor de gemeente Groningen ook echt nog wel een denkomslag zal betekenen om ook een bestuur te vormen waarin er sprake is van heel veel landelijk gebied, met heel veel agrarische bedrijvigheid en een ander type problematiek dan wij in de stad kennen. Het is niet eenzijdig 'u komt bij ons en voel u welkom bij ons'. Wij komen ook naar andere gemeenten toe en wij moeten ons daar ook welkom weten. Ik denk dat het goed is om ons dat ook in alle bescheidenheid te realiseren.

Dan heeft de heer Bolle nog gesproken en het ging niet om de waanideeën van de heer Bolle, maar de waanideeën vanuit Haren, die de heer Bolle hier nog even op tafel legt. De keerzijde van een respectvolle opstelling van het college naar de gemeente Haren is dat wij niet hebben gereageerd op alle opvattingen die in Haren zijn ontwikkeld over hoe draconisch de gemeente Groningen wel met het belang van de Harenaren zou omspringen. Dat is echt een keerzijde. Wij hebben natuurlijk voortdurend staan popelen om daar ook een tegenwicht in aan te brengen, om ook aan te geven dat een aantal van die opvattingen ook daadwerkelijk niet klopt. We hebben dat niet gedaan, maar ik ga ervan uit dat wij ons in de toekomst wat vrijer kunnen voelen om daar wel enig tegenwicht aan te bieden. Ik zeg niet dat dit in de raad van Haren voortdurend aan de orde is, maar ik heb wel gemerkt dat bij delen van de bevolking van de gemeente Haren verkeerde opvattingen zijn ontwikkeld, die niet op waarheid zijn gestoeld. Een van die opvattingen gaat natuurlijk over het symbool van de groene long. Er is nooit enige sprake van geweest bij wie dan ook in de gemeente Groningen om daar iets mee te doen. Integendeel. Het is misschien wel zo dat de groene long op de lange termijn beter bewaard kan blijven als je in een groter geheel bestuurd wordt, dan wanneer dat niet zo is.

Dan misschien nog een ding van mijn kant en dan zou ik eigenlijk graag de heer Schroor nog iets willen laten zeggen over de opmerkingen die bij u ook leven over de financiën. Wij worden nu, als de verkenning leidt tot een verdere procedure, de vijfde gemeente van het land. Dat is natuurlijk een relatief begrip, totdat er weer een andere gemeente herindeelt, dan zijn we misschien weer de zesde, zeg ik er maar even bij. Maar ik denk wel dat dit een belangrijk gegeven is. We gaan wel in de Premier League van het Nederlands bestuur een rol spelen. We zijn nu ook groot genoeg om het zonder die herindeling te redden. We gaan nog groeien, maar het is toch ook wel heel belangrijk, ook voor de positie in het noorden, maar ook voor onze positie in het land, dat wij de gemeentegrootte in overeenstemming brengen met de invloed die wij willen uitoefenen. Ik denk toch dat het, ook op inhoud, voor ons echt aanleiding is om ook positief te staan ten opzichte van een herindeling met drie gemeenten, hetgeen wij ook al doen ten opzichte van een herindeling met twee gemeenten.

Ik zou graag, als u het goed vindt voorzitter, de heer Schroor willen vragen om nog op enige financiële aspecten in te gaan.

De VOORZITTER: Gaat uw gang, mijnheer Schroor.

Wethouder SCHROOR: Ja voorzitter, ik zal het niet uitgebreid en ook niet gedetailleerd doen. In algemene zin is het natuurlijk wel zo dat wij de financiële positie van Haren kennen zoals u die ook kent, via de media en via een aantal rapporten die ook aan u verstrekt zijn. Het is natuurlijk wel zo dat de problemen die daardoor in Haren ontstaan en ook de nu gepresenteerde bezuinigingsopgaven die daar tegenover staan in een totaal ander perspectief staan voor Haren, dan wanneer het een onderdeel zou zijn van de totale, grotere gemeente, zoals in dit rapport aan u is gepresenteerd. In verhouding is het zo dat wij de begroting van Ten Boer elke zes dagen uitgeven en de begroting van Haren elke tweeënhalve week. Dus dat zegt ook wel iets over het oplossend vermogen als je in een groter geheel naar je voorzieningenniveau gaat kijken en in een groter geheel naar harmonisatie van lasten en rioolrechten en dat soort dingen gaat kijken. Dit laat onverlet dat je nu geen uitspraak kunt doen of een negatief saldo of een bezuinigingopgave in Haren zou leiden tot een neutraal scenario. Daar moet je echt nog de diepte voor ingaan. Dat is ook onderdeel van een tweede fase, die eventueel zou komen bij een herindeling. Wat je dan als bijkomend aspect gaat beoordelen en bekijken, en het is eigenlijk aan de nieuwe grote gemeente om daar een oordeel over te vellen, want die

stelt uiteindelijk de begroting van die nieuwe gemeente vast, zijn bijvoorbeeld dubbelingen in huisvestingslasten van het gemeentelijk apparaat die dan in beeld komen, dubbelingen in personeelsbezetting, dubbelingen in gezamenlijke regelingen, dubbelingen in shared services. Maar ook de frictievergoeding die dan gaat gelden en die toch ook een onderdeel kan worden van een totaaloplossing. Al dat soort zaken zul je dan goed moeten gaan beschouwen. En ik denk dat het in dat licht verstandiger is, maar dat is puur vanuit de inhoud bezien, dat je dit proces met elkaar snel start en snel gaat kijken wat die beweging nou betekent en hoe die financiële posities van die drie gemeenten er nou voorstaan, dan wanneer je daar jaren mee wacht en vervolgens over een aantal jaren die discussie voert, wanneer er al fors bezuinigd is en de lasten al fors verhoogd zijn en je dan met elkaar tot overeenstemming moet komen. Dus het leidt wel, puur op basis van de inhoud van de financiën, tot een snel proces van harmonisatie en van een toekomstperspectief op gezamenlijke financiën, dat wellicht met elkaar een heleboel ellende zou kunnen oplossen.

De VOORZITTER: Dank u wel. Ik zal eerst nog even rondkijken of er nog iemand is die behoefte heeft aan een tweede termijn of een vraag. De motie wordt zo toegelicht. Is er iemand die behoefte heeft aan een tweede termijn?

Burgemeester DEN OUDSTEN: Ik heb nog een vraag laten liggen, voorzitter. Dat is wat er nu gebeurt als er straks in Haren een nieuwe raad komt, die wel wil herindelen en Haren nu buiten het proces zou vallen. Misschien is die vraag als eerste even te beantwoorden? We hebben steeds gezegd dat wij een proces tussen Groningen en Ten Boer voor 2019 willen afronden. Daar past niet bij dat de Provincie nu zou zeggen: "Laat Haren zelfstandig zijn" en Haren zelf na een jaar tot de conclusie zou komen, alsnog mogelijk te willen invoegen. Dat staat dit proces in de weg. Dat zal denk ik niet gemakkelijk gebeuren. Dus op het moment dat dit gebeurt, zal eerst de herindeling met Ten Boer worden afgewikkeld. Dan kan pas enig moment daarna een nieuwe herindeling worden opgestart. Dat even over het ene.

Over de motie nog even het volgende. Er is door het college van Haren dat bij ons aan tafel heeft gezeten om gezamenlijk de verkenning te doen, niet uitgesproken dat er een gebrek aan vertrouwen is in de voorgestelde herindeling. Integendeel. We hebben met elkaar het stuk omarmd dat wij hier vandaag op tafel hebben liggen, alleen heeft Haren simpelweg een andere keus gemaakt. Haren heeft gezegd: "Wij kiezen, alles overwegende, toch voor zelfstandigheid". Dat is iets waar wij niet in treden. We moeten ook respecteren dat dit bij Haren zit. En als je daar niet in wilt treden, betekent het ook dat je daar geen uitspraak over moet doen. Dus ik ontraad de motie.

De VOORZITTER: Is er behoefte aan een stemverklaring of een tweede termijn? Een tweede termijn? Oké. De heer Luhoff.

Tweede termijn

De heer LUHOFF (D66): Dank u wel, voorzitter. Ja, ik doe het maar even als een tweede termijn, want ik heb eigenlijk nog een vraag. Het had ook als een interruptie gekund hoor, maar het leek me beter om het even zo te doen en ik wil ook nog even een ander punt aan de orde brengen. Eerst even de vraag over de lichte variant, zoals die ook in het voorstel is opgenomen als randvoorwaarde. De burgemeester heeft aangegeven in de eerste termijn dat de gemeente Haren zich heel constructief heeft opgesteld tijdens de gesprekken. Maar voor een lichte variant is het ook nodig dat er een instemming is met deze herindeling. Kunnen wij daaruit concluderen dat het college of de burgemeester verwacht dat, mocht de Provincie een besluit nemen om het herindelingsinitiatief over te nemen, er alsnog een positief besluit zal komen vanuit Haren om ervoor te zorgen dat die lichte variant ook daadwerkelijk mogelijk wordt?

De VOORZITTER: En de tweede vraag?

De heer LUHOFF (D66): Nou, laten we deze vraag anders eerst even afhandelen. Dit was meer concluderend, dat kunnen we ook straks nog wel afmaken.

Burgemeester DEN OUDSTEN: Ja, het is op zichzelf een goede vraag, waar niet met 100% zekerheid op kan worden geantwoord. We gaan ervan uit dat de Provincie in het besluit dat zij neemt, als dat besluit is om toch door te gaan met drie gemeenten, het besluit zo zal nemen dat de lichte variant mogelijk blijft.

Want daarna moeten er natuurlijk weer gesprekken op gang komen. Het is overigens niet zo dat dit altijd met instemming van de drie partners zou moeten zijn. Dat kun je ook op een andere manier oplossen, maar het zou wel een grote voorkeur verdienen. Het kan ook zo zijn dat de Provincie volgende week besluit om de fase van de gesprekken, die maximaal zes maanden mogen duren en die nu binnen drieënhalve maand zijn afgerond, toch nog even te verlengen om te kijken of hier nog nader overeenstemming over zou kunnen komen. Dat zou ook nog kunnen.

De VOORZITTER: Uw tweede vraag, mijnheer Luhoff.

De heer LUHOFF (D66): Dank u wel, voorzitter. Nou, eerst nog even over dit punt: zoals ik het lees is het beleidskader van de minister vrij helder. Er zijn twee voorwaarden aan een lichte variant, en een ervan is gewoon instemming van de drie gemeentes. Dus ik weet niet hoe dit anders gelezen kan worden, maar goed, dat zien we dan wel.

Het tweede punt waar ik wel even wat langer bij stil wil staan, met uw goedkeuring voorzitter, en ik denk ook met elkaar, is welk signaal we nu richting de Provincie afgeven met dit debat. We hebben het raadsvoorstel dat hier nu voorligt, maar ik proef toch wel dat er vanuit de raad een heleboel partijen zeggen dat ons nog steeds die bescheidenheid past, zoals we dat in 2013 ook hebben gezegd. Het initiatief moet van de andere gemeentes komen, dat proef ik een beetje in de raad en ik proef in de beantwoording van het college toch een net wat andere insteek. En ik vraag mij af welk signaal we nu als gemeentebestuur collectief naar de overkant willen brengen.

Burgemeester DEN OUDSTEN: Volgens mij is het signaal eigenlijk simpel. Het eerste signaal is: de raad stemt in met de inhoud van het stuk dat voorligt. Ik denk dat dit heel belangrijk is: op inhoud. Wij zien dus ook het perspectief van wat daar wordt voorgesteld. En het tweede signaal is dat als de Provincie besluit om met drie gemeenten een herindeling te maken, er tegen dat besluit in deze raad geen weerstand is.

De VOORZITTER: De heer Luhoff.

De heer LUHOFF (D66): Nou, ik zit nog even te denken. Dan nog wijkt het volgens mij een beetje af. Ik hoorde zelf, zeg ik dan maar even snel, in de woordvoering van de heer Bolle van het CDA, een viertal heel duidelijke voorwaarden. Ik wil het niet per se in een motie vervatten, maar als die voorwaarden dan ook mee worden genomen, dus als de Provincie ook de verantwoordelijkheid neemt dat er constructieve gesprekken plaatsvinden, dan zou dit een signaal kunnen zijn dat, wat mijn fractie betreft, meegenomen kan worden.

De VOORZITTER: De heer Leemhuis.

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Mijn vraag aan de heer Luhoff is of dit niet een beetje een te vroeg debat is. Zullen we dat debat voeren op het moment dat die situatie zich voordoet? Het lijkt mij nu een beetje koffiedik kijken.

De VOORZITTER: De heer Luhoff.

De heer LUHOFF (D66): Nou voorzitter, we hebben het heel vaak over een raad aan de voorkant. En als de Provincie volgende week dat besluit heeft genomen, in hoeverre is de gemeenteraad van Groningen dan nog bij machte, de burgemeester gaf net zelf ook al aan dat er geen ruimte is om voor beroep en bezwaar, om daar invloed op uitoefenen?

De VOORZITTER: De burgemeester heeft het woord.

Burgemeester DEN OUDSTEN: Ik ben daar iets minder negatief over. Ook de Provincie heeft de datum van 1 januari 2019 omarmd en is het daarmee eens. Dat is het uitgangspunt voor de gesprekken geweest. Dus daar zit het probleem niet. We hebben volgens mij overeenstemming over de lichte variant, over de planning en over een financieel basisgegeven. Die overeenstemming hadden we al eerder bereikt, dus die hoeft niet nog een keer te worden uitgesproken. Dat zijn ook de uitgangspunten die wij meenemen in ons overleg met de Provincie.

De VOORZITTER: De heer Leemhuis.

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Dan in reactie op de tweede termijn van D66: mijn fractie heeft geen behoefte om daar op dit moment een uitspraak over te doen en acht het goed mogelijk om dat later te doen, als dat nodig is.

De VOORZITTER: Helder, dank u wel. Anderen nog? Mevrouw Woldhuis.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): De tweede termijn, hè? Ja, de burgemeester gaf ook al aan: "Dit is de beste gemeente" en daar zijn wij het volledig mee eens. Maar waar wij echt wel duidelijk verschillen van mening, is die kwestie van vertrouwen.

Het college gaf ook al aan: de groene long en de bomkap, er zijn wel degelijk dingen waar men in Haren blijkbaar geen vertrouwen in heeft, terwijl het hier wel degelijk anders ligt. Dat stukje vertrouwen, daar denken wij inderdaad anders over. Dan is het voor ons wel belangrijk wat voor signaal je afgeeft aan de Provincie. Wij vinden een dwangfusie zonder vertrouwen niet wenselijk. Daarom laten we de motie gewoon wel staan, voorzitter. Dat neemt niet weg dat Ten Boer natuurlijk van harte welkom is. Dank u.

De VOORZITTER: Het college met een reactie hierop.

Burgemeester DEN OUDSTEN: Nog even in de richting van mevrouw Woldhuis: de raad van de gemeente Haren heeft vertrouwen uitgesproken in het zelfstandig blijven, maar heeft niet uitgesproken in het proces met zijn drieën geen vertrouwen te hebben. Dat is voor ons een heel belangrijk gegeven. Dat is echt iets anders.

De VOORZITTER: Dank u wel. Anderen nog behoefte? Dat is niet het geval? Dan gaan wij zo over tot de stemming.

De heer LAMMERS (Student en Stad): Voorzitter, zouden we heel even mogen schorsen?

De VOORZITTER: Wij kunnen even schorsen. Hoe lang denkt u nodig te hebben?

De heer LAMMERS (Student en Stad): Vijf minuten.

De VOORZITTER: Vijf minuten? Even schorsen, vijf minuten.

(Schorsing 14.00 uur - 14.05 uur)

De VOORZITTER: Het woord is aan de heer Lammers van Student en Stad, die om de schorsing vroeg.

De heer LAMMERS (Student en Stad): Nou, wij kunnen overgaan tot stemming.

De VOORZITTER: Goed. U hebt inmiddels toch de beschikking over stemkastjes gekregen. We gaan als eerste stemmen over de motie.

De heer LAMMERS (Student en Stad): Pardon. We zouden nog wel een stemverklaring willen geven.

De VOORZITTER: Ja, dat zijn er wel meer, denk ik. De heer Lammers.

De heer LAMMERS (Student en Stad): Wij hebben altijd gezegd dat we openstaan voor Haren om bij Groningen te komen, maar dat het niet onder dwang kan. We lezen echter dit raadsvoorstel niet als dat wij Haren gaan dwingen om bij Groningen te komen, vandaar dat wij in kunnen stemmen met het raadsvoorstel.

De VOORZITTER: Goed, we doen dus motie en besluit maar in één keer. De heer Bolle.

De heer BOLLE (CDA): Dank u, voorzitter. Ja, over de motie: hier staat een aantal constatering in die over de gemeente Haren gaan, terwijl net in een debatje een partij, de VVD in dit geval, werd verweten dat ze niet over de gemeente Haren zou moeten spreken. Nou, dat zou dat in deze motie ook niet moeten gebeuren en het gebeurt hier wel. Dus alleen daarom al zou ik zeggen dat we deze motie niet steunen. Daarnaast gaan wij ook niet over een fusie of niet, dus we zullen deze irrelevante motie niet steunen.

De VOORZITTER: Mevrouw Koebrugge, VVD.

Mevrouw KOEBRUGGE (VVD): Ja voorzitter, voor een raad die een open houding uitsprekt, een totaal irrelevante motie. Dus we zullen de motie niet steunen.

De VOORZITTER: De heer Luhoff, D66.

De heer LUHOFF (D66): Ten aanzien van de motie sluiten wij ons aan bij de stemverklaring van het CDA.

De VOORZITTER: Dank u wel. De SP, de heer Dijk.

De heer DIJK (SP): Dat zullen wij ook doen.

De VOORZITTER: De heer Leemhuis.

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): En ook GroenLinks sluit zich aan bij de stemverklaring van het CDA.

De VOORZITTER: De heer Sijbolts.

De heer SIJBOLTS (Stadspartij): En ook de Stadspartij sluit zich daarbij aan.

De VOORZITTER: De heer Kelder.

De heer KELDER (PvdD): Nou, ik weet niet wat hij gezegd heeft. Het zou wel makkelijk zijn, maar los van wat de burgemeester heeft gezegd, viel het me ook al op dat de constatering gewoon niet klopt. Haren heeft niet gezegd geen vertrouwen te hebben, zoals het hier staat. Alleen daarom al zou je de motie niet moeten steunen. Daarnaast hebben wij ook aangegeven dat we Haren niet willen dwingen, maar dat als het nu eenmaal zo is dat het moet, wij ervoor openstaan. Wij zullen de motie niet steunen en het voorstel wel.

De VOORZITTER: Anderen nog? De heer Koopmans.

De heer KOOPMANS (ChristenUnie): Ik heb wel naar de heer Bolle geluisterd en ik sluit mij aan bij de stemverklaring.

De VOORZITTER: Goed. Hebben we dan iedereen gehad die een stemverklaring wilde afgeven?

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Voorzitter?

De VOORZITTER: Mevrouw Woldhuis, over het besluit?

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Ja. Natuurlijk moet ik even een stemverklaring afleggen.

De VOORZITTER: Dat kan wel over het besluit, maar niet over de motie.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): We deden toch beide, voorzitter?

De VOORZITTER: Ja, maar het is uw eigen motie, dus u kunt niets meer van de motie vinden.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Nee, maar u zei net: "We gaan beide tegelijk doen".

De VOORZITTER: Een stemverklaring over het besluit dat voorligt, graag.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Dank u wel. Wij zijn voor een gemeente Ten Boer, Haren Groningen, mits het vertrouwen van alle gemeenten er is. U geeft aan dat Haren niet heeft uitgesproken dat ze geen vertrouwen heeft. Feitelijk is dat juist, maar waar de motie over gaat ....

De VOORZITTER: Dit kan niet, mevrouw Woldhuis.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Goed. Het gaat om gebrek aan vertrouwen.

De VOORZITTER: Nee, dat zeg ik: dit kan dus niet. U mag een stemverklaring over het besluit afleggen, maar niet over de motie.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Ja, dat ga ik nu doen. Ondanks de enorme financiële problemen die ze tegemoet gaat, wil Haren toch liever zelfstandig blijven. Omdat de motie het niet haalt, zullen wij tegenstemmen. Het is een signaal naar de Provincie en ik vind het jammer dat u dit niet hoeft uit te spreken. Maar goed, politiek is om de hete brij heen draaien, schijnbaar.

De VOORZITTER: Dan gaan we nu stemmen over motie 1, de motie 'Geen dwangfusie'. Stemkastjes in de aanslag, de stemming is geopend. De motie heeft 1 stem voor en 36 tegen en is daarmee verworpen. Dan gaan we over tot stemming op het raadsvoorstel Verkenning gemeentelijke herindeling Groningen Haren en Ten Boer, onder de besluitpunten I tot en met V. Wie is er voor dit besluit? Dat zijn 36 stemmen voor dit raadsvoorstel en 1 tegen, waarmee het raadsvoorstel is aangenomen.

3. Sluiting

De VOORZITTER: Ik dank u hartelijk voor dit gedeelte. Ik verzoek de raad nog even te blijven zitten voor een besloten deel en verzoek de publieke tribune om zich uit de voeten te maken. Dank voor uw aandacht. De vergadering is gesloten.

(Sluiting 14.08 uur)